

Agnieszka Cybal-Michalska*

SPÓŁCZNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ UCZELNI WYŻSZYCH

Wielokontekstowe przemiany społeczne (ujawniające dynamiczny rozwój wszelkich podmiotów życia społeczno-gospodarczego), wyrażające się w permanentnej kreacji współczesnego społeczeństwa, specyfika jakościowo nowych przekształceń w relacjach pomiędzy globalnością a lokalnością, społeczeństwem a podmiotem, organizacją a jednostką oraz powiązań między nimi, nie pozostaje bez znaczenia dla jakości rozważań na temat społecznej odpowiedzialności, w tym społecznej odpowiedzialności uczelni.

W ciągu ostatnich pięciu dekad odnotowano namnażanie się i wielość współwystępujących założeń teoretycznych na temat społecznej odpowiedzialności. O wartości debaty na wyróżniony temat świadczy fakt, iż nie jest ona wolna od ożywionego kognitywnie oglądu wielości podejść teoretycznych.

Ustalenia słownikowe definiują odpowiedzialność jako „konieczność, obowiązek moralny lub prawny odpowiadania za swoje czyny i ponoszenia za nie konsekwencji” (Sobol 2000, s. 578). Rozwinięcie tej myśli możemy odnaleźć w rozważaniach M. Geryka. W ujęciu autora „poczucie się do odpowiedzialności za swoje czyny nie jest tylko pożądanym nastrojem, ale jest nade wszystko rozpoznaniem faktu ludzkiej egzystencji, faktu, który wywodzi się bezpośrednio z naszego rozumienia wolnej woli albo wolności” (Geryk 2012, s. 22). Kategoria odpowiedzialności w kontekście społecznym podkreśla wagę zainteresowania podmiotami życia społecznego. W tym kontekście przedmiotem dyskursu stają się takie kategorie jak etyczność, sprawiedliwość, wolność, zaangażowanie, prawda. Źródłem debaty na ten temat są potrzeby „zgłaszane” przez społeczeństwo, a więc proces dojrzewania świadomości potrzeb tego społeczeństwa. Za fundament rozważań można uznać, jak to definiuje B. Picht, stwierdzenie, iż „odpowiedzialność ponosi ten, kto w danym obszarze jest kompetentny. Podział kompetencji leży u podstaw struktury społecznej. Państwo, społeczeństwo, gospodarka mogą istnieć tylko na podstawie rozdzielenia zakresów kompetencyjnych. A ponieważ zakresy kompetencyjne to tylko inne słowo na zakresy odpowiedzialności – społeczeństwo,

---

* **Agnieszka Cybal-Michalska** – profesor nauk społecznych w dziedzinie pedagogika, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Wydział Studiów Edukacyjnych, Zakład Pedagogicznych Problemów Młodzieży, agnieszka-cm@wp.pl.

gospodarka i państwo, ba – dzieje w ogóle, istnieją tam tylko, gdzie istnieje odpowiedzialność” (Kowalska 2009, s. 290-291).

W literaturze konstrukt społecznej odpowiedzialności ma swoją bogatą tradycję w kontekście relacji przedsiębiorstwo a społeczeństwo. Wyróżnikiem myślenia o odpowiedzialności przedsiębiorstwa, jak przekonuje P.F. Drucker, jest stwierdzenie, iż, „nie można już dłużej opierać się na założeniu, że osobisty interes właściciela będzie go wiódł ku dobru ogólnemu lub że interes osobisty i dobro ogółu można oddzielić, traktując je jako kategorie niemające z sobą nic wspólnego. Wręcz przeciwnie, odpowiedzialność ta wymaga dzisiaj od menedżera, by przyjął odpowiedzialność za dobro ogółu, by podporządkował swe działania normom etycznym, ograniczając swój własny interes i władzę w razie, gdyby ich egzekwowanie godziło w dobro powszechne i wolność jednostki” (Drucker 1994, s. 408). Społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw (ang. *Corporate Social Responsibility – CSR*) jest najczęściej traktowana jako „dobrowolne, wykraczające poza minimalne wymogi prawne, uwzględnianie przez przedsiębiorstwa problematyki społecznej i środowiskowej w swojej działalności komercyjnej i stosunkach z zainteresowanymi stronami. Podstawowym założeniem CSR jest odpowiedzialne i etyczne postępowanie biznesu względem grup społecznych, na które oddziałuje z możliwie największym poszanowaniem środowiska przyrodniczego” (Śliwa 2014, s. 166). Biznes, który można nazwać odpowiedzialnym, za W. Gasparskim, należy rozpatrywać w trzech wymiarach: efektywności, ekonomiczności oraz etyczności – propozycji obszarów zbieżnych z koncepcją J. Elkingtona: People, Planet, Profit (Leja 2008, s. 57-58).

Umiejscawiając rozważania nad możliwym i odpowiadającym zakresowi wymiarów funkcjonowania uczelni wyższej pogrupowaniem sposobów rozumienia prospołeczności w zarządzaniu, na szczególną uwagę zasługuje konstrukt społecznej odpowiedzialności uczelni wyższych, jako, co warto podkreślić, instytucji życia publicznego. Trzeba zaznaczyć, iż mówiąc o odpowiedzialności społecznej uczelni należy wziąć pod uwagę różnice pomiędzy uczelnią wyższą, której głównymi celami są badania naukowe oraz kształcenie, a środowiskiem biznesu.

Prospołeczność w zarządzaniu uczelnią niewątpliwie zawiera w sobie komponent przedsiębiorczości, a to z kolei pozwala na ujmowanie społecznej odpowiedzialności uczelni w kategoriach strategicznego procesu zarządzania nią. W uczelni zaangażowanej społecznie niezbędne jest opracowanie, przyjęcie oraz wdrażanie strategii. W procesie planowania strategicznego, na co wskazują rozważania G. Johnsona i K. Scholesa, istotę stanowią: analiza strategiczna (koncentracja na środowisku, oczekiwaniach oraz celach i zasobach), wybór strategiczny (skupienie się na generacji i ewaluacji rozwiązań oraz wyborze strategii), wdrażanie strategii (koncentracja na ludziach i systemach, zasobach i strukturze organizacyjnej) (Geryk 2012, s. 292-293). W tym kontekście uczelnia wyższa ponosi społeczną odpowiedzialność w nieco innym rozumieniu, co wyraźnie podkreśla w swoich rozważaniach P. Kisiel, twierdząc iż: „funkcjonowanie uczelni, a zatem

działanie w niej środowisk skupionych, powinno być oparte na zestawie wartości i norm zachowania. Konstytutywne wartości dla nauki i uczonych to przede wszystkim prawda i związane z nią poszukiwanie, odkrywanie i opisywanie, a życie naukowe, to przede wszystkim autonomia badaczy” (Geryk 2012, s. 22). Jak konstatuje Z. Melosik, odwołując się do rozważań T.L. Haskella, „wolność akademicka stanowi formę »obrony społeczności uniwersyteckiej« w trzech sferach: wolności słowa i wypowiedzi, profesjonalnej autonomii oraz kolegialnej samorządności” (Melosik 2009, s. 13). W tym sensie ważnym zadaniem instytucji szkolnictwa wyższego staje się zarówno gromadzenie, jak i wzbogacanie oraz upowszechnianie wiedzy. Za J. Goćkowskim możemy uznać, iż służebną rolą uczelni wobec trwania i rozwoju nauki jest wpływ na procesy tożsamościowe środowiska akademickiego (Geryk 2012, s. 133-135). To właśnie erozja wartości etosu akademickiego stanowi największe zagrożenie dla tożsamości. Próbując dookreślić kategorię pojęciową „etos akademicki”, trudno nie zauważyć relacji pomiędzy aksjologicznym, proceduralnym a służebnym wymiarem akademickiej aktywności. To właśnie „zbiór wartości, którym podporządkowane jest życie szkoły wyższej we wszystkich jego wymiarach, przyjętych jako aksjologiczne uzasadnienie postaw i działań w środowisku akademickim” (Chmielecka 2008, s. 23) świadczy o spójności wspólnoty akademickiej i możliwości jej współdziałania z otoczeniem zewnętrznym. Ponadto, jak konstatuje H. Samsonowicz, pełnienie przez uczelnie swej służebności społecznej może odbywać się na drodze kreowania przestrzeni krytycznej wobec *status quo*, wątpliwej, ukazującej różne warianty działań i kreującej zmiany (Samsonowicz 2008, s. 10). W przypadku uczelni, której główną osią działalności jest szeroko pojęta edukacja, istotę stanowi m.in.: kształtowanie młodych kadr, wpływ na opinię publiczną z pozycji autorytetów naukowych, dbałość o swój wizerunek, utrzymywanie dobrych relacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz budowanie trwałych relacji z absolwentami. W literaturze możemy napotkać na liczne próby identyfikacji obowiązków środowiska akademickiego wobec społeczeństwa. Przykładem takiej typologii jest propozycja M. Yunusa wskazująca na trzy główne zasady odpowiedzialności uczelni, a mianowicie: a) należy działać w taki sposób, aby nie powodować zagrożenia dla niczyjego życia; b) działalność należy prowadzić w taki sposób, aby stan otoczenia poprawiał się w relacji do sytuacji; c) funkcjonowanie organizacji musi być zgodne z normami społecznymi i politycznymi. W tym kontekście należy nie tylko dbać o przestrzeganie przepisów prawa, ale również zasad współżycia społecznego i to zarówno w wymiarze globalnym, jak i lokalnym (Geryk 2012, s. 136-137).

Na osobliwości zasad odpowiedzialności uczelni wskazuje A. Sulejewicz, odwołując je do konieczności postrzegania uczelni w trzech wymiarach: w wymiarze rynkowym, w wymiarze stratyfikacyjnym oraz w wymiarze kognitywno-edukacyjnym (Sulejewicz 2012, s. 137). Na świadomość i zrozumienie przez uczelnie wyższe potrzeb „zgłaszanych” przez społeczeństwo wskazuje Kodeks *Dobre praktyki w szkołach wyższych* opracowany

przez Fundację Rektorów Polskich. O braku ignorancji wobec społecznej odpowiedzialności uczelni świadczy zapis o tym, że są one powołane do rzetelnego poszukiwania prawdy, a „wyniki tych poszukiwań powinny dokumentować (cele badawcze), kształcić młode pokolenie w metodycznym jej poznawaniu, wspomagać jego rozwój intelektualny i moralny, a także przygotowywać przyszłych absolwentów do odpowiedzialnego pełnienia funkcji publicznych i zawodowych w demokratycznym państwie (cele dydaktyczno-wychowawcze) oraz wspierać rozwój kulturowy i cywilizacyjny całego społeczeństwa (cele społeczne)” (Kodeks *Dobre praktyki w szkołach wyższych*, s. 6). W tym sensie o doniosłości znaczenia społecznej uczelni świadczą starania na rzecz rzetelności prowadzenia badań, kształcenia przyszłych elit oraz przyczyniania się do pomnażania wspólnego dobra społecznego oraz umacniania dojrzałej demokracji.

Odwołując się do działań społecznie odpowiedzialnych uczelni wyższej, nie sposób pominąć rozważań na temat grup interesariuszy. Na podstawie literatury przedmiotu można wyraźnie zaobserwować, że idea społecznej odpowiedzialności nierozzerwalnie koresponduje z teorią interesariuszy. Społeczna odpowiedzialność biznesu „zakłada dobrowolne uwzględnianie przez firmę interesów społecznych przy dążeniu do osiągnięcia celów ekonomicznych” (Sulejewicz 2008, s. 48). Wyraźne i strategiczne zorientowanie na interesariuszy (*stakeholders*) to w istocie orientacja na „grupy lub jednostki, które mogą wpływać lub są pod wpływem działania przedsiębiorstwa za pośrednictwem jego produktów, strategii i procesów wytwórczych, systemów zarządzania i procedur” (Sulejewicz 2008, s. 48). Zorientowanie na koncepcję interesariuszy wymaga i pozwala zidentyfikować podmioty, z którymi uczelnia utrzymuje bezpośrednio, ale też pośrednio relacyjny charakter, co oznacza identyfikację wobec kogo uczelnia jest społecznie odpowiedzialna. Do grupy interesariuszy uczelni wyższej zaliczyć należy interesariuszy wewnętrznych (studentów, kadre akademicką pracowników naukowo-dydaktycznych, sektor pracowników administracyjnych) oraz interesariuszy zewnętrznych (absolwentów uczelni, kandydatów na studia, organa doradcze lub nadzorcze funkcjonujące przy Senacie uczelni, społeczność regionalną, pracodawców z zewnętrznego otoczenia rynku pracy, organa władz centralnych, regionalnych i lokalnych, uczelnie wyższe krajowe i zagraniczne). Wskazuje się tym samym na dualny charakter zobowiązań uczelni wyższej na gruncie społecznej odpowiedzialności. W rozważaniach na temat „odpowiedzialności społecznej” należy – według E. Chmieleckiej – brać pod uwagę mnogość ról, jakie pełni uczelnia. Od obszaru bezpośredniej służebności powiązanej z zaspokajaniem potrzeb grup interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych: potrzeb studentów, kadry, otoczenia społecznego uczelni, przez funkcje kognitywne: pomnażanie wiedzy, poszukiwanie prawdy oraz kształcenie w perspektywie nie tylko dynamiki rynku pracy, ale szeroko pojętej proaktywności i przygotowania absolwentów do pełnienia roli społecznych liderów otoczenia, aż po bycie centrum transmisji i transformacji kultury i dobrych obyczajów (Chmielecka 2008, s. 23).

Jakość przemian współczesnego świata, że odwołam się do sformułowania I. Wallersteina, „świata jaki znamy” (przy czym, co warto podkreślić, jakość społecznej zmiany w wizji autora to w istocie nawet „koniec świata jaki znamy” (Wallerstein 2004, s. 55), przyczynia się do zmian w myśleniu o zarządzaniu, a w tym kontekście o roli społecznej odpowiedzialności. W tym sensie rozważania sprowadzić można do stwierdzenia, iż „po raz pierwszy w historii ludzkości pojawiła się realna szansa na to, aby satysfakcja osobista oraz swoboda inicjatywy bezpośrednich wytwórców idei i rzeczy stały się warunkiem należytego funkcjonowania ich warsztatów pracy, a nie tylko treścią utopijnych, proludzkich haseł” (Obuchowski 2000, s. 62). W rzeczy samej fundamentalnym komponentem staje się prospołeczna odpowiedzialność. Zarządzanie jest najważniejszą częścią każdej organizacji, a wiedza na temat teorii zarządzania jest elementem kluczowym, jeśli mamy odnieść sukces w zarządzaniu czy też przywództwie. Wiedza ta odnosi się również do uczelni wyższych, które są przecież organizacjami, a żadna organizacja nie może osiągnąć swoich celów bez skutecznego zarządzania. Z tego względu, zarządzanie uważa się za centrum każdej organizacji (Mahmood, Muhammad, Bashir 2012, s. 512). Zarządzanie identyfikowane z wykonywaniem kierowniczych, administracyjnych i nadzorczych obowiązków tak, aby nadać kierunek grupie lub organizacji, uwzględnia jednocześnie wywieranie wpływu na innych, związane z pracą z innymi ludźmi i z osiągnięciem celu. Dość zatem powiedzieć, że kiedy menedżerowie angażują się w wywieranie wpływu na grupę interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych dla realizacji zamierzonych celów strategicznych i operacyjnych, ich działalność nabiera cech odpowiedzialności społecznej (Ricketts 2009, s. 2). Tym samym misja, wizja oraz cele i działania zgodne z planowaniem strategicznym uczelni dotyczącym długiego horyzontu czasowego powinny zawierać wątki oczekiwane przez interesariuszy. Uczelnia społecznie odpowiedzialna to uczelnia służąca otoczeniu. W ujęciu M. Geryka oczekiwania interesariuszy skoncentrowane są głównie na potrzebach „nawiązywania poprawnych relacji i silniejszych więzi społecznych z otoczeniem, [...] tworzeniu korzyści dla społeczeństwa w postaci wykształconych absolwentów czy prowadzenia badań naukowych zbieżnych z potrzebami nowoczesnego społeczeństwa” (Geryk 2012, s. 332). W strategii uczelni, w kontekście obowiązku jej społecznego zaangażowania, obok koncentracji na działalności podstawowej istnieje również odwołanie się do dodatkowych płaszczyzn prospołecznego oddziaływania. Za przykład wielokontekstowego podejścia do strategii zarządzania uczelnią, w świetle oczekiwań społecznych oraz społecznej odpowiedzialności, może posłużyć nowelizacja strategii UAM na lata 2009-2019, w której proinnowacyjne działania społeczne odnoszone są do: badań naukowych na światowym poziomie, najwyższej jakości kształcenia, otwartości na otoczenie oraz profesjonalne zarządzanie. Prospołeczność w strategicznym zarządzaniu uczelnią można uznać za główną oś narracji kreowania trwałych i prospołecznych relacji z otoczeniem społecznym, istotnych zarówno z punktu widzenia uczelni, jak i grupy interesariuszy.

Podstawowy zakres odpowiedzialności uczelni wiąże się z tworzeniem społecznie użytecznej oferty dydaktycznej, budowanej z pełną świadomością ról społecznych, jakie absolwenci będą mogli pełnić w przyszłości, z kształceniem przyszłej kadry naukowej oraz z wytyczeniem i wspieraniem różnych kierunków badań. Nierzadko wspomina się również o elitotwórczej roli uczelni wyższych. Kazimierz Z. Sowa wspomina o trzech składowych elitotwórczej roli uczelni: a) przygotowanie do twórczości, dzięki temu, że uniwersytet zawsze był twórczy, tzn. prowadził badania naukowe, b) etos akademicki, czyli trzy uniwersyteckie wartości: prawda, piękno i dobro, c) środowisko społeczne – członkowie wspólnoty akademickiej (profesorowie, inni pracownicy uczelni, studenci) nie powinni być anonimową grupą, lecz powinni być grupą osób, która dąży do wspólnego, ściśle zdefiniowanego celu, który nie jest określony interesami, ale wartościami społecznymi. Jednakże masowość kształcenia, „wyścig” po ministerialne fundusze oraz niekorzystny stosunek liczbowy kadry akademickiej do studentów obniżają znacząco zdolność elitotwórczą uczelni wyższych (Sowa 2008, s. 37-42).

Zagadnienie społecznej odpowiedzialności uczelni obok rozważań teoretycznych jest również przedmiotem badań empirycznych. Jednakże zaznaczyć należy, iż chociaż eksploracje badawcze w tym temacie nie mają bogatej tradycji, to zwrócone są ku rozpoznaniu istnienia silnych społecznych oczekiwań dotyczących aktywnej roli uczelni zarówno w procesie zarządzania uczelnią, zakresie prowadzonych badań, jak i jakości realizowanych zadań dydaktycznych. Przykładem badań o doniosłym znaczeniu dla jakości omawianego tematu są analizy poczynione przez M. Geryka w ramach projektu zatytułowanego „Społeczna odpowiedzialność uczelni w percepcji interesariuszy” (Geryk 2012). Badania zrealizowane w latach 2007-2010 wśród reprezentantów uczelni ze wszystkich kontynentów miały charakter ilościowy i jakościowy. Prowadzenie badań w dwóch różnych paradygmatach badawczych pozwoliło na opis i eksplanację takich aspektów jak: pozycja i rola społecznej odpowiedzialności w procesie zarządzania uczelnią, stopień i zakres zbieżności sposobu zarządzania uczelnią z oczekiwaniami interesariuszy oraz jakość postrzegania i dostrzegania konieczności analizy opinii interesariuszy w kreowaniu działań poprawiających efektywność zarządzania w krótko- i długoterminowej perspektywie. Ogólny wniosek, jaki nasuwa się z przeprowadzonych badań, wskazuje na wyraźny wzrost zainteresowania uczelni działaniami prospołecznymi znacznie wykraczającymi poza świadczenie usług edukacyjnych i rozwój nauki. Źródłowość tej tendencji upatruje się we wzroście konkurencyjności oraz w niżu demograficznym. W tym sensie można zaryzykować stwierdzenie, że uczelnie będą coraz chętniej podejmować działania prospołeczne, dbając przy tym o swój wizerunek i budując swoją dobrą markę. Na uwagę zasługuje również proces pogłębiania świadomości młodzieży akademickiej na temat CSR. Na problem ten wskazują badania z 2006 roku przeprowadzone przez SGH wśród studentów siedmiu uczelni w Polsce (Jastrzębska 2010, s. 1-13). Edukacja na temat CSR to również nastawienie na szeroko

pojęte kształtowanie odpowiedzialnych postaw obywatelskich. To zadanie całego systemu oświaty, ale szczególnie rolę w tym procesie mają uczelnie wyższe.

W współczesnym interdyscyplinarnym dyskursie problematyka społecznej odpowiedzialności coraz bardziej domaga się wywalczenia. Rozwój współczesnej myśli na temat społecznej odpowiedzialności uczelni będzie ukierunkowywał się na coraz to nowe obszary zainteresowań. Działalność uczelni zgodna z zasadami społecznej odpowiedzialności i jej różnorodności w świetle oczekiwań grup interesariuszy ma być zwrócona ku szeroko pojętemu dobru społecznemu. Jednakże zakres odpowiedzialności powstaje po obu stronach, zarówno społeczeństwa, jak i uczelni.

LITERATURA

- CHMIELECKA E. (2008), Kilka uwag o etosie i kodeksach akademickich oraz odpowiedzialności uczelni, [w:] Społeczna odpowiedzialność uczelni, red. K. Leja, Wyd. Katedra Zarządzania Wiedzą i Informacją Politechniki Gdańskiej, Gdańsk.
- DRUCKER P.F. (1994), Praktyka zarządzania, Akademia Ekonomiczna w Krakowie, Kraków.
- GERYK M. (2010), Społeczna odpowiedzialność uczelni w percepcji jej interesariuszy, Wydawnictwo SGH, Warszawa.
- (2012), Społeczna odpowiedzialność uczelni, Wydawnictwo SGH, Warszawa.
- JASTRZĘBSKA E. (2010), Uczelnie wyższe a edukacja w zakresie społecznej odpowiedzialności biznesu, „Zarządzanie Zmianami” nr 2.
- KODEKS Dobre praktyki w szkołach wyższych opracowany przez Fundację Rektorów Polskich, http://pracownicy.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0004/56965/kodeks.pdf [data dostępu: 2.05.2015].
- KOWALSKA K. (2009), Społeczna odpowiedzialność uczelni, Zeszyty Naukowe Małopolskiej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Tarnowie, nr 2(13), t. 1.
- LEJA K. (2008), Uniwersytet organizacją służącą otoczeniu, [w:] Społeczna odpowiedzialność uczelni, Wyd. Katedra Zarządzania Wiedzą i Informacją Politechniki Gdańskiej, Gdańsk.
- MAHMOOD Z., MUHAMMAD B., BASHIR Z. (2012), Review of Classical Management Theories, [w:] International Journal of Social Sciences and Education, vol. 2.
- MEŁOSIK Z. (2009), Uniwersytet i społeczeństwo, Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków.
- OBUCHOWSKI K. (2000), Człowiek intencjonalny, czyli o tym, jak być sobą, Rebis, Poznań.
- RICKETTS K.G. (2009), Leadership vs Management, [in:] Leadership Behavior, Kentucky.
- SAMSONOWICZ H. (2008), Społeczna odpowiedzialność uczelni, [w:] Społeczna odpowiedzialność uczelni, red. K. Leja, Wyd. Katedra Zarządzania Wiedzą i Informacją Politechniki Gdańskiej, Gdańsk 2008.
- SOBOL E. (red.) (2000), Mały słownik języka polskiego, Warszawa.
- SOWA K.Z. (2008), Społeczne funkcje szkolnictwa i elitotwórcza funkcja uniwersytetu. Uwagi socjologa, [w:] Społeczna odpowiedzialność uczelni, red. K. Leja, Wyd. Katedra Zarządzania Wiedzą i Informacją Politechniki Gdańskiej, Gdańsk.
- SULEJEWICZ A. (2008), Paradoks społecznej odpowiedzialności biznesu szkoły wyższej, [w:] Społeczna odpowiedzialność uczelni, red. K. Leja, Wyd. Katedra Zarządzania Wiedzą i Informacją Politechniki Gdańskiej, Gdańsk.
- ŚLIWA N. (2014), Programy ochrony środowiska w społecznej odpowiedzialności biznesu, [w:] Współczesne programy zarządzania organizacjami, red. E. Piwonia-Krzyszowska, T. Małkus, Kraków.
- WALLERSTEIN I. (2004), Koniec świata jaki znamy, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.

Agnieszka Cybal-Michalska

THE SOCIAL RESPONSIBILITY OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Summary

In the context of the contemporary world changes, the issue of social responsibility including the social responsibility of higher education institution deserves special attention. The category of responsibility in the social context underlines the importance of interest in social life subjects resulting from the process of maturation of the awareness of the society needs. In the public spirit issues found in the functioning of higher education institution, a special attention is drawn to the activity of academic circles based on a set of values, norms of behaviour and the practice to aspire to the truth, as the constitutive values for science, researchers and scientists is above all the truth, the search for it, its description and its discovery. In this context an important task for the higher education institutions becomes the maintenance of good relation with the socio-economic environment, as well as creating permanent and proper relationship with both internal and external subjects.

The perception of higher education institutions as underlined by A. Sulejewicz in three dimensions: market, stratification and cognitive-educational ones contributes to the multiplication of common social welfare, and reinforces mature democracy and creates a civic society. Nonetheless, the scope of responsibility lies on both the society and the institution itself.